

Een groet uit Borne. Een Ansichtkaart van Olga Spanjaard

Annette Evertzen

In deze serie wordt steeds een oude Ansichtkaart besproken die is verstuurd door een destijds bekend persoon uit Borne. Mocht u ook een kaart hebben die in aanmerking komt, wilt u dan contact opnemen met de redactie of auteur?

De kaart

Op de kaart is een foto van de Peppellaan (nu Grotestraat) te zien, met het oude postkantoor en een groepje fraai uitgedoste mensen (wie weet meer over deze mensen?).

Het postkantoor is in 1884 gebouwd ter vervanging van het oude kantoor aan de Marktstraat. Voor de bouw moet de Pietmanskolk worden drooggelegd. Omdat de bodem erg drassig is, worden er heipalen geslagen, wat bijzonder is voor Borne. Het postkantoor is een rijksmonument 'als voorbeeld van een typisch eind 19e eeuwse postkantoor in de kenmerkende Neo-Renaissance bouwstijl'. Het gebouw doet nu dienst als makelaarskantoor.

De afzender

Olga Spanjaard is 19 jaar als ze deze kaart in januari 1903 verstuurt. Het jaar erop zal ze trouwen met haar bijna tien jaar oudere neef Jacob Spanjaard.

Het wordt een dubbelhuwelijk; haar iets oudere zus Selma huwt dezelfde dag.



Op 16-02-1904 wordt door middel van een advertentie in dagblad Tubantia gemeld dat het dubbelhuwelijk van de gezusters Spanjaard heeft plaatsgevonden.

De vaders van Olga en Jacob zijn broers en directeurs bij de textielfirma Spanjaard. Olga's man Jacob zal later ook directeur worden – de vierde generatie directeurs - en de bijnaam 'de God van Borne' verwerven, om de invloed die hij op het Bornse gebeuren heeft. Na een verbouwing gaan Olga en Jacob in het 'witte huis' wonen. Ze krijgen vier kinderen, waarvan de oudste twee jong overlijden. Zoon Johan/Han wordt in 1907 geboren, dochter Nelly komt in 1912 ter wereld. Nelly trouwt in 1931 met Feiko Mulder, later directeur van een middelbare school in Hengelo.



Foto links: Bernard en Bertha Spanjaard met hun kinderen Rosa met verloofde Robert Spanjaard, Mathilde, Frits, Selma, en helemaal rechts Olga met verloofde Jacob Spanjaard. De oudste zoon Karel ontbreekt op deze foto van rond 1900. Robert en Jacob zijn broers.

Foto rechts: Jacob, Nelly en Olga.



(Foto's: HIP, Heemkundevereniging Borne)



Bij het 60-jarige bestaan van de fabriek in 1924. Olga is de tweede van rechts.

Over Olga's leven is weinig bekend. Als directeursvrouw zal ze zich beziggehouden hebben met het bestieren van de huishouding, het regelen van ontvangsten en misschien ook met liefdadigheidswerk. Tijdens de Tweede Wereldoorlog wonen Olga en haar zoon Han nog in het witte huis. Jacob is in 1934 overleden, Han is sinds kort fabrieksdirecteur. Han wordt in 1941 het eerste Borns-Joodse oorlogsslachtoffers.

Olga verblijft een deel van de oorlog in Huize de Schaffelaar in Barneveld. Hier woont een grote groep Joden die bescherming geniet vanwege hun maatschappelijke betekenis (Plan Frederiks). Uiteindelijk gaan ook deze Joden op transport. Olga wordt in januari 1944 naar Westerbork vervoerd en vandaar in september naar Theresienstadt. Zij overleeft de oorlog omdat ze behoort tot de 300 Joden die aan het eind van de oorlog worden uitgewisseld tegen Zwitserse medicamenten, met geld dat Amerikaanse Joden in Zwitserland hebben gedeponneerd. Olga sterft in 1967 in Hengelo en is in Borne begraven, naast haar man en hun jong overleden kinderen.

En verder

De kaart is begin 1903 verstuurd naar Mademoiselle Louise Leon in Brussel, door Olga amicaal 'Lous' genoemd. Maar de vriendschap is aan het verwate-

ren, want na gelukwensen voor het nieuwe jaar schrijft Olga: 'Waarom schrijf je nooit meer! Te vergeefs wacht ik al op 'n brief'.

De postzegel is verdwenen, maar ze moest een postzegel van 2½ cent plakken, omdat ze 'drukwerk' heeft doorgestreept. Drukwerk gaat weg voor 1 cent, maar dan mag de kaart hooguit een geschreven groet en naam bevatten.

De kaart is een vogellijnkaart, met een randversiering in reliëf bestaande uit vogels en bloementakken.

Deze kaarten zijn in Duitsland gedrukt door de firma Glückstadt & Münden. De kaart is uitgegeven door mej. Mietje Fauth die in die tijd een winkel heeft met porselein en snuisterijen. Haar vader is chef en tekenaar van de handdamstweverij van Spanjaard. Het winkelpand aan de Grotestraat 175 is onlangs in zijn oude luister hersteld.



Mej. Fauth voor haar winkel.
(Foto: Gemeentearchief)

Met dank aan Gé Nijkamp voor de scans van zijn ansichtkaart.

Bronnen:

- Braak, G.P. ter, Borne in oude ansichten. / Kent u ze nog...de Bornsen?
- <https://nl.wikipedia.org/wiki/Plan-Frederiks>
- rijksmonumenten.nl/monument/507925/